

Český zápas

Týdeník Církve československé husitské

Ročník: 101

číslo: 8

21. února 2021

Cena: 10 Kč

550. výročí úmrtí Mistra Jana Rokycany

„A nyní abys našel křesťana tyto časy poslední, jenž Antikrist vládne a panuje, jest náramně řídké; jako nesnadno jelena najdeš na lese se zlatými rohy, tak nebrzo křesťana vpravdě nalezneš. Jsouť, bohdá, ale někde v koutě, ješto o tom svět neví!“
(Z Rokycanova kázání)

V pátek 22. února 1471, ve svátek Stolce (Stolování, stolování či nastolování) sv. Petra, zemřel na Starém Městě pražském, na své faře u kostela Panny Marie před Týnem, Mistr Jan Rokycana, zvolený arcibiskup kališnické církve, husitský kněz, významný utrakvistický teolog a výmluvný kazatel.

Umíral v těžké době, kdy se otřásaly pilíře doby poděbradské. Sám byl již od r. 1467 v papežské klatbě, české země zůstávaly pod tlakem uherského krále Matyáše Korvína, který ve spolupráci s papežskou kurií usiloval o jejich plné ovládnutí, a těžce nemocný český král Jiří z Poděbrad v této době též směřoval na věčnost, kam Jana Rokycanu následoval za necelý měsíc po jeho smrti, 22. března téhož roku.

Ačkoliv mohl Jan Rokycana před smrtí prožívat zklamání z toho, co se straně podobojí uskutečnit nepodařilo, vnímal jistě i úspěchy, kterých husitství po dobu své existence dosáhlo. Nemohl nevidět funkční organizaci konzistoře podobojí, v jejímž čele ho po jeho smrti nahradil Mistr Václav Koranda mladší z Plzně. Ani mezinárodněpolitická situace nebyla beznadějná. Král Jiří z Poděbrad stihl ještě před svou smrtí zahájit diplomatické kroky, které posléze otevřely cestu na český trůn Vladislavu Jagellonskému. Vladislav Jagellonský pak české země proti ambicím Matyáše Korvína ubránil a umožnil zde další existenci plurality křesťanských vyznání.

Celý život Jana Rokycany byl úzce spjat s husitstvím. Narodil se někdy v devadesátých letech 14. století v Rokycanech na tamějším předměstí „Pátku“ jako syn kováře. Tento fakt se projevil později i v jeho osobním znaku, na němž byla vyobrazena podkova s hvězdou. Od útlého mládí hledal cestu k duchovnímu poznání. Po kratším počátečním období studia na pražské Karlově univerzitě pravděpodobně následovala epizoda jeho pobytu v klášteře augustiniánů kanovníků v Rokycanech. Z kláštera však brzy odešel zpět na pražská studia, kde se stal obdivovatelem betlémského kazatele Mistra Jana Husa i žákem jeho následovníka Mistra Jakoubka ze Stříbra. Jan Rokycana získal bakalářský univerzitní gradus v roce Husovy mučednické smrti. Titulu mistra však dosáhl až o zhruba 15 let později vzhledem k dramatickým událostem husitské revoluce. Kněžské svěcení obdržel někdy v první polovině 20. let a byl vysvě-

cen pražským arcibiskupem Konrádem z Vechty, který v roce 1421 přistoupil ke čtyřem artikulům pražským – základnímu programu husitství. Jan Rokycana se záhy zařadil do středního proudu husitské teologie, protože již v r. 1422 vystupoval spolu s dalšími představiteli univerzity proti radikálnímu pražskému kazateli Janu Želivskému. V r. 1423 reprezentoval pražskou a univerzitní stranu při disputaci na Konopišti, kde působil v roli mluvčího Jakoubka ze Stříbra proti radikálním názorům tábořských teologů.

R. 1424 vystoupil Jan Rokycana do popředí jako vůdce delegace pražských měst, jenž na Špitálském poli u Prahy stanul 14. září před vítězným Janem Žižkou. Prokázal svoji pověstnou výmluvnost, když ho odvrátil od útoku na Prahu, protože se před ním pokořil, omluvil se mu za nepřátelství Pražanů a požádal ho o smír. Vytvořily se tak předpoklady pro další spolupráci mezi Žižkovým a pražským mocenským uskupením. Rokycanovi jeho tehdejší vystoupení otevřelo cestu k dalšímu vzestupu. Od druhé poloviny 20. let působil jako farář ve staroměstském kostele Panny Marie před Týnem. R. 1429 se stal správcem duchovenstva podobojí ve funkci vikáře „in spiritualibus“ Pražského arcibiskupství. Rokycanův přínos nespočíval v převratných teologických koncepcích. Byl však oslnivým řečníkem, obratným diplomatem i erudovaným teologem s hlubokými znalostmi Písma svatého. Tyto schopnosti využíval při budování husitské církevní organizace, formulování konsenzuálních teologických zásad i při obhajobě husitského programu na mezinárodním fóru.

Dalším vrcholem Rokycanovy činnosti bylo jeho vystupování na jednáních husitů s Basilejským koncilem, která byla zahájena přípravným setkáním v Chebu v květnu 1432 a která pak pokračovala v následujícím roce hlavními jednáními, probíhajícími střídavě v místě konání koncilu – v Basileji – a v Praze, kde se opakovaly návštěvy příslušných poselstev. Na těchto jednáních vystupoval Rokycana jako klíčový reprezentant husitů vedle takových osobností, jako byl například duchovní správce tábořské polní obce Prokop Holý. Jednání pokračovala až do roku 1436, kdy došlo k uzavření dohody s obecnou církví, známé jako Jihlavská kompaktáta. Tato dohoda pak byla klíčovým dokumentem, na

Pokračování na str. 3

K teologickému pojetí eucharistie Mistra Jany Rokycany

V linii představitelů české reformace

Mistr Jan Rokycana (zemř. 22. února 1471) – kazatel, teolog a přední vůdčí reprezentant české církve podobojí – navazuje na linii předcházejících reformních kazatelů a teologů v Čechách, kteří však velmi obtížně prosazovali své reformní názory a kroky, ať již tomu bylo v případě zavádění kázání v lidovém jazyce, častého přijímání či vysluhování eucharistie podobojí laikům nebo když otevřeně vyslovovali kritiku stavu církve a společnosti a stáveli je do světla Písma svatého a Božího slova. Týnský kazatel ve svém kázání vyslovil dokonce i přímou výtku na adresu Pražanů pro jejich odmítání těchto reformních kazatelů: „Víte, Pražané, vyvrhli jste mistra Miliče, opět Konráda, Matěje Pařížského v nenávisti jste měli, mistra Husi na smrt vydali, Jakuba, Matěje Chudého za blázný jste měli.“

Jan Rokycana ve svém teologickém myšlení vychází z děl představitelů české reformace – Mistra Matěje z Janova a Mistra Jana Husa, avšak jeho duchovním otcem se stal zejména Mistr Jakoubek ze Stříbra. Tyto

osobnosti jsou spojeny s duchovní a myšlenkovou krystalizací základních husitských teologických principů a reformačních zásad. V případě odkazu a učení Mistra Jana Husa je však důležitý i další myšlenkový pramen, kterým je dílo anglického reformátora Johna Viklefa. To se však ukázalo zřejmou komplikací při obhajobě kalicha a dalších reformačních důrazů Janem Rokycanou a dalšími teology z Čech na Basilejském koncilu, neboť Viklefovo učení bylo církví odsouzeno jako heretické a nebylo radno se na ně příliš odvolávat.

Boží zákon, církev a eucharistie vysluhovaná podobojí

Stěžejní spisy jeho předchůdců pro Jana Rokycanu byly Pravidla Starého a Nového zákona od pařížského Mistra Matěje z Janova, Husovy spisy o církvi a o víře a Jakoubkovy traktáty o svátosti eucharistie podobojí. Když si Rokycana připravoval svoji řeč pro basilejský koncil, tak vycházel v úvodní části z těchto pramenů.

Dokončení na str. 3

Vstupujeme do postní doby

„Pravá podstata postu není ve zdrženlivosti od pokrmů, ale od hříchu. Kdo se postí jedině od jídla, ten půst snižuje, zneuctívá. Postíš se? Ukaž to skutkem! Jak, ptáš se? Taktó: vidíš-li chudého, slituj se nad ním, vidíš-li svého nepřítele, smiř se s ním, vidíš-li, že tvůj přítel jedná šlechetně, nezávid' mu, vidíš-li krásnou ženu, nevíšmej si jí. Ať se postí nejen ústa, ale i oko, noha, ruka a všechny naše údy.“
Jan Chrysostomos

„Mnozí se postí tělem, ale nepostí se duší. Mnozí se postí v jídle a pití, ale nepostí se od zlých úmyslů, činů a slov, jaký z toho mají užitek? Mnozí se postí den, dva dny i více, avšak od hněvu a touhy po pomstě se postit nechtějí. Mnozí se zdržují vína, masa, ryb, ale jazykem ubližují lidem. Jaký z toho mají užitek?“

Tichon Zadonský

Jak se Izrael vypořádává s covidem-19

„Víš, proč Bůh stvořil komáry?“ Touto otázkou odpovídá ultraortodoxní maminka sedmi dcer a sedmi synů na můj dotaz ohledně covidu-19. „Aby člověku skrze nepatrný slabý hmyz ukázal jeho vlastní hranice. Podobně je tomu s tímto virem, kterého ani pouhým pohledem nemůžeme spatřit.“

O ultraortodoxních Židech, hebrejsky „charedim“, se v poslední době hodně mluví. Celá země se nachází ve třetím lockdownu. V uzavřených prostorách se smí nacházet maximálně pět a ve venkovních deset osob. Přesto musela izraelská policie zase jednou před očima svatebního páru rozhánět stovky ultraortodoxních svatebčanů.

Mají ultraortodoxní Židé výjimky?

Na veřejnosti se ozývají kritické hlasy, že policie zasahuje a rozdává pokuty v sekulární společnosti mnohem častěji než v ultraortodoxní. Přitom právě tam dochází k častějším přestupkům proti pravidlům chování v období pandemie. Tak například během prvního lockdownu policie pronásledovala osamělého surfera na moři u Tel Avivu. Zároveň vyzval 93-letý rabín Chaim Kanievsky, jeden z vedoucích duchovních autorit mezi ultraortodoxními Židy, své studenty, aby se nedávali na covid testovat.

Když se ptali zmocněnce pro covid právě v této náboženské skupině, vysloužilého generálmajora Ronnyho Ruma, jestli jsou za takovými ústupky vůči nim politické zájmy, odpověděl, že určitě ano, obzvláště teď, když se zase chystají nové volby.

Proti viru bojuje armáda i tajná služba

Proč se stal zmocněncem pro covid bývalý generálmajor? Takhle to prostě v Izraeli je. Výslovným přáním ministra obrany Benniho

Gantze bylo, aby jeho ministerstvo úzce spolupracovalo s ministerstvem zdravotnictví. Jako poradce především pro východní Jeruzalém stojí starostovi Moše Leonovi po boku brigádní generál Rafi Milo. Zároveň byl od počátku do takzvaných „epidemiologických vyšetřování“ zapojen „šabak“, izraelská tajná služba. Podle mobilních telefonů se zjišťovalo, kde se pohybovali lidé nakažení koronavirem, a které další osoby se nacházely v jejich blízkosti. Cílem bylo podat takovým lidem zprávu, že se musí odebrat do karantény.

Narušení práva na soukromí a obecný zmatek

S takovým jednáním souvisely dva hlavní problémy. Za prvé tato nouzová opatření nebyla odhlasována knesetem a porušovala právo na soukromí. Teprve po soudním procesu, který iniciovalo Sjednocení k ochraně civilního práva, došlo k přesnému definování těchto nouzových opatření. Druhý problém byl praktického rázu. Při hlášení možného nakažení koronavirem docházelo k omylům. Lidé se mohli proti chybnému alarmu odvolat u ministerstva zdravotnictví. Vedení byla ovšem přetížena a došlo k obecnému zmatku.

Dodržují politici sami určená pravidla?

Na jaře před rodinným svátkem Pesach byl nařízen první velmi přísný lockdown. Kromě cesty do zaměstnání, které byly uznány jako nutné, nákupů potravin, návštěv lékaře, péče o potřebné a nezbytného vyřizování, byl

povoleno jen pohybovat na 100 metrů od místa bydliště. Nikdo neměl ani běhat, hřiště, sportoviště, bazény a pláže byly zavřeny, výlety do přírody zakázány. Nikdo nesměl během svátku, který je normálně velkou rodinnou oslavou, navštívit své příbuzné. Prarodiče byli odtrženi od svých vnoučat, jen rozvedení rodiče si směli vzájemně předávat děti. Po svátcích se v médiích přetřásalo, kteří politici ukládají lidem břemena, která sami nejsou ochotni nést, a kdo z nich se přes zákaz setkal s rodinou. Prezident Reuven Rivlin se veřejně omluvil, že se jako vdovec odvážil slavit svátek s rodinou své dcery.

Další svátky v lockdownu

Další lockdown byl vyhlášen na podzim od Nového židovského roku až do konce Svátku stánků. Tentokrát byla nařízení mírnější. Pohyb na čerstvém vzduchu byl povolen na pět set metrů od domu a sportování jednotlivců se neomezovalo. Tím pádem mohly děti do blízkého parku nebo na hřiště. Protože židovské obyvatelstvo neslaví Vánoce, začal třetí lockdown krátce před Silvestrem. Sekulární Židé totiž rádi na počátku občanského roku pořádají party a občané z Ruska zase slaví „Novyj god“. Takovému shromažďování se mělo zabránit v době, kdy počet nakažených opět začal stoupat.

Nad Písmem

Přiznání

Bůh ustanovil skrze Noeho smlouvu s veškerým živým tvorstvem. Jednou provždy. Už nikdy nepošle na zem velkou vodu – potopu, aby vyhledal zemi. Tím ale není řečeno, že by se Otec neuměl naštvat, když budou jeho „dětí“ zlobit. A když se Bůh zlobí, jak to vypadá? Lidé často odmítají fakt, že i dospělý člověk je zavázán určitými pravidly, podle kterých je třeba se chovat. Pokud tomu tak není, přichází zcela logicky reakce, odpověď, trest. Velice rychle si lidstvo (především v západním světě) přivyklo na blahobyt. Dnešní mladá generace ví jen z dokumentů, co to je válka, hlad, nouze... a snad proto nepovažují za důležité držet se základních životních pravidel, moudrosti předků, o Desateru nemluví. Chceme víc peněz, zábavy, sexu s kýmkoli, chceme volnost, chceme si dělat, co se nám zlíbí. Domnívám se, že nad námi už Bůh Otec nevztýčil jen jeden prst, ale že už hrozí celou pěstí. Ta jeho vztyčená pěst je vidět všude okolo nás a po celém světě. A pak ... Běda pyšné koruně efrajimských opilců, nádherné ozdobě, květu vadnoucímu, městu ležícímu na vrchu nad žirným údolím; jsou zmoženi vínem. Hle, Panovník silný a udatný přijde a srazí je

Nové mutace covidu a násilné střety

S počátkem pandemie byl letecký provoz snížen na minimum a přicestovat do Izraele mohli jen občané nebo osoby s povolením k pobytu. Časem byly lety obnoveny, a tak uprchlo mnoho Izraelců před lockdowny do ciziny, odkud přivezli zase nové mutace. Z toho důvodu se Izrael rozhodl všechny cestující dopravovat přímo z letiště do karantény v připravených hotelech. Výjimku tvořili jen lidé nad sedmdesát let, těhotné ženy a děti. Tato opatření vedla částečně k násilným střetům mezi policií a cestujícími na letišti a v hotelu, které jsme do té doby znali jen z ultraortodoxních čtvrtí.

Kde je dobrá vůle, najde se i řešení

Pro ortodoxní a ultraortodoxní Židy je velmi důležité shromažďovat se ke společné modlitbě a čtení Písma. Stejně tak náboženské studium dětí na ortodoxních školách. Na společnou modlitbu jich musí být přinejmenším deset, „minjan“. Svá shromažďování nemohou pořádat přes internet jako křesťané, protože užívání elektroniky je o šabatě zapově-

zeno. Proto se setkávají na prostranstvích před synagogami nebo soukromými domy v předepsaných odstupech nebo se modlí na balkonech a terasách tak, aby se vzájemně slyšeli. Na některých místech oddělili modlitební prostory pomocí igelitových folií.

Autorita jejich rabínů přesahuje autoritu vlády v tom smyslu, že se vládní představitelé musí na rabíny obrátit a žádat je, aby nasměrovali „své ovečky“ žádoucím směrem. Používání internetu je mezi ultraortodoxními Židy omezené. Proto bylo nutné vyhledávat v jejich čtvrtích pravidla chování v době pandemie a lockdownu ampliony. Momentálně téměř všechny židovské duchovní autority doporučují očkování v zájmu celé společnosti. I výše zmíněný rabín Kanievsky, který sám také covid-19 prodělal a za láskyplné péče svých vlastních lidí se zase uzdravil.

Exemplárně se společně s premiérem, ministrem zdravotnictví a šéfem generálního štábu izraelské armády dal očkovat bývalý vrchní rabín a přeživší holokaustu Israel Meir Lau. Při té příležitosti řekl:

Pokračování na str. 4

Z kazatelského plánu

První neděle postní

Až mě bude volat, odpovím mu, v soužení s ním budu, ubráním ho, obdám ho slávou, dlouhých let dopřeji mu do sytosti. (Žalm 91,15-16)

První čtení: Genesis 9,8-17

Tužby postní:

1. Abychom Boží království a jeho spravedlnost hledali, modleme se k Hospodinu.
2. Abychom svých hříchů litovali a své bližní nesoudili, modleme se k Hospodinu.

Modlitba před čtením ze sv. Písma:

Bože Vykupiteli, z vod potopy jsi zachránil vyvoleného Noema. Svého Syna jsi uchránil před hříchem, když byl pokoušen na poušti. Obnov v nás milost, kterou jsi do nás vložil křtem. Ať tvoji andělé zůstávají s námi, aby síly zla nad námi neměly žádnou moc! Svým svatým Duchem nás osviť, ať slyšíme slova Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Druhé čtení: 1. Petrův 3,18-22

Evangelium: Marek 1,9-15

Verš k obětování: Žalm 91,2

Verše k požehnání: Žalm 91,11-12

Modlitba k požehnání:

Bože Vykupiteli, chlebem a kalichem vína, které jsme právě přijali, posiluješ naši víru. Ved' nás, ať následujeme tvého Syna, který má slova věčného života! Prosíme o to ve jménu Ježíše Krista, našeho Pána. Amen.

Vhodné písně: 82, 235, 236, 179

Mk 1,9-15

chat se přece musí, nebo už ne?!“ ... Ona sama se Ho celou dobu držela a drží. Ty její ruce vůbec nejsou špinavé, ale udřené. Je to krásná žena, která svým životem a vírou dosvědčuje, že držet se Boha je ta nejlepší věc. Jsme obklopeni roztočivým pokušením, ale i v něm (nebo spíše právě v něm) se ozývá Boží hlas ke každému z nás: Čiňte pokání a věrte evangelium! Žijeme v krásné zemi, nemáme hlad, máme své jistoty, domovy, církevní rodiny... Kromě samozřejmě potřeby pomoci těm, kteří takové „bohatství“ jako my nemají, je důležitá a zásadní jedna jediná věc: Kromě přiznání k dani, které bez výjimky odevzdáváme všichni, odevzdat také PŘIZNÁNÍ K BOHU a také bez výjimky všichni. AMEN

Anna Holínská

Hospodine, Bože, děkujeme ti za Lásku Ježíšovu.

Děkujeme ti za své předky, kteří svými životy dokazují, že poslušnost není vada na kráse, ale naopak člověka krásným dělá.

Děkujeme ti za každodenní milost, jež nám připadá tak samozřejmá ...

Děkujeme ti za svou vlast, ve které se nám dobře žije.

Děkujeme ti za své rodiny, kamarády, přátele ...

Děkujeme ti za Církev československou husitskou, ve které můžeme sloužit tobě i lidem.

Děkujeme ti za veškerenstvo, jež nás obklopuje a dělá nás bohatými. Kéž se k tobě, náš Otče, umíme a chceme přiznávat. Amen

550. výročí úmrtí Mistra...

Pokračování ze str. 1

něž se utrakvistismus odvolával až do 60. let 16. století. Rokycanův vliv paradoxně přechodně oslabil návrat císaře Zikmunda Lucemburského na český trůn, umožněný právě přijetím kompaktát. Ačkoliv byl Rokycana od roku 1435 pražským arcibiskupem, zvoleným zemským sněmem, nedosáhla jeho volba nikdy kanonické platnosti. Se Zikmundovým příchodem se posílil vliv kališnických konzervativců a katolické strany a Rokycana musel uprchnout z Prahy do východních Čech, kde hledal ochranu zejména v Hradci Králové, jenž zůstal baštou utrakvistů. I v této době zůstával Rokycana vůdčí osobností utrakvistického kněžstva. Na kutnohorské synodě v r. 1441 upevnil na základě 24 konsenzuálních věroučných článků své postavení duchovního správce čtyř východočeských krajů. V roce 1444 se pak smířil se stranou konzervativních kališníků, vedených Mistrem Janem z Příbrami. Rokycanův vliv v hlavním městě království se obnovil po roce 1448, když Jiří z Poděbrad ovládl Prahu, a ještě se posílil po volbě Jiřího zemským správcem v r. 1452. Pro organizaci utrakvistické církevní správy vykonal Rokycana nejvíce právě v této době, kdy stabilitu vlády v českých zemích formálně zajišťoval Ladislav Pohrobek, syn krále Albrechta I. Habsburského, jako legitimní panovník, ovšem nedospělý, jehož jménem Jiří vládl. Sjednocení utrakvistů však bylo provedeno na úkor táborských kněží, jejichž teologické názory byly potlačeny po vojenském ovládnutí Tábora vojskem Jiřího v r. 1452. Situace se změnila po Ladislavově náhlém úmrtí a nástupu Jiřího z Po-

děbrad na český trůn v r. 1458. Aby získal legitimitu, musel Jiří slíbit uherským biskupům, kteří asistovali při jeho korunovaci, poslušnost papežskému stolci v otázce boje s herezí. Tato poslušnost byla sice tehdy ještě limitována kompaktáty, ale právě proto se týkala křesťanského společenství Jednoty bratrské, nově vznikajícího nad rámec kompaktát, jehož členové v nedávné době s tichým souhlasem krále i Rokycany odešli do vsi Kunvaldu v Orlických horách. Právě na příkladu Jednoty bratrské je patrná tragika Rokycanovy pozice. Ačkoliv to byl Rokycana, který přispěl k jejímu vzniku svým důrazem na hledání nové cesty k pravému křesťanství v duchu reformační věrnosti Kristu, nemohl o několik let později zabránit jejímu pronásledování ze strany krále Jiřího, osvědčujícího tak dodržování svých mezinárodních závazků. Sám Rokycana ve snaze o dosažení smíru s obecnou církví postupně ustupoval z husitských pozic a přijímal do svého učení stále více prvků katolické dogmatiky. Přes všechno jeho diplomatické úsilí se ovšem stávalo stále zřejmější, že římská kurie nikdy nesplní přísliby basilejského koncilu českým nekatolíkům již z toho prostého důvodu, že by pak potvrdila i princip nadřazenosti koncilů nad papežstvím. Tento moment se stal zjevným v roce 1462, kdy papež Pius II. kompaktáta jednostranně zrušil. Třebaže Rokycanu jeho úsilí o jednotu křesťanů vedlo až k roztržce s Jednotou bratrskou, která se po vzoru prvotní církve osamostatnila, odstranila svoji závislost na stávajících církevních strukturách a neuznávala jinou autoritu než autoritu biblickou, nedokázal sám najít

k tomuto kroku Jednoty jinou alternativu. Pozdní pokus utrakvistů o uzavření unie s pravoslavnou církví v Cařihradu roku 1452 nevyšel. Největším problémem utrakvistické církve totiž bylo získání apoštolské posloupnosti na úrovni biskupského svěcení, která by zajistila formální stránku svěcení kněžstva. Trvalá diskriminace Rokycany v této věci ze strany kurie vedla k tomu, že sám nemohl udělovat svátost svěcení kněžstva. Nedostatek kvalitních utrakvistických kněží pak ve svém důsledku přispíval k postupné stagnaci utrakvistů. Ostatky Jana Rokycany byly v roce 1471 pochovány v hrobě před týnskou sakristií pod náhrobním kamenem s jeho vytesanou podobou v biskupském ornátu a s berlou, kterou nikdy za života nemohl vzít do ruky. Hrob dnes již neexistuje, protože byl po porážce stavovského povstání zničen v roce 1623. Jan Rokycana po sobě zanechal rozsáhlý literární odkaz. Tvoří ho asi padesát pojednání psaných převážně v latině, která obsahují na prvním místě jeho polemiky s katolickou dogmatikou i s táborským učením týkající se večeře Páně v otázce přijímání podobojí způsobem. Kromě toho nalezneme v Rokycanových spisech například i výklad Apokalypsy. V Rokycanově literární pozůstalosti náleží přední místo jeho sbírkám kázání – postilám, z nichž nejznámější je česká postila, která vznikala po polovině 15. století a vycházela z jeho kázání, pronášených při bohoslužbách v Týnském kostele. Ve svých kázáních, dosvědčujících kazatelovu hlubokou znalost Bible, se Jan Rokycana nezaměřoval na abstraktní teologické úvahy, ale na praktické stránky každodenního života svých současníků s výraznými morálními důrazy.

Bohdan Kaňák

K teologickému pojetí...

Pokračování ze str. 1

V jeho řeči se vyskytovaly základní principy husitské teologie – autorita Božího zákona, pojetí církve a přijímání podobojí – na kterých se shodovaly husitské strany – pražané, táboři i sirotci. Tyto husitské teologické principy jsou zřejmé jak v Rokycanových polemických spisech a traktátech, tak i v jeho kázáních zaměřených do řad týnských posluchačů. V jednom ze svých kázání v Postile podává shrnutí těchto normativních důrazů: „zákon boží, skutkové Ježíše Krista a apoštolské prvnice církve“ a „svatá velebná pravda přijímání krve Pána Ježíše z kalicha.“ V dlouho trvajícím a vzájemně vyostřeném polemice mezi Janem Rokycanou a Janem z Dubrovníka se ukázalo, jak se zásadním způsobem odlišuje husitské pojetí nejvyšší autority Božího zákona a Písma svatého od pojetí katolické církve, která klade důraz na autoritu učitelského úřadu. Podle Rokycany je neomylný Boží zákon a církve se může mýlit, naproti tomu podle Jana z Dubrovníka se církev mýlit nemůže, neboť skrze její učitelský úřad jedná Duch svatý.

Rokycanův zápas o Kristův kalich

Základní teologická výpověď, kterou přijel hájit na koncil do Basileje Mistr Jan Rokycana, zněla tak, že přijímání podobojí způsobem chleba a vína je velmi užitečné a prospěšné ke spáse a nezbytné (necessarium) pro všechny věřící lid a bylo přikázáno Spasitelem. Podle Rokycany je Kristus přítomen pod jednou způsobem, ale ten, kdo přijímá podobojí, získává více milosti a plynou z toho zvláštní duchovní užitky. Rokycana argumentuje z biblických spisů a také autoritami z tradice, kterých se dovolával při formulování zdůvodnění již Jakoubek ze Stříbra. Biblické důkazy čerpá Rokycana z novozákonních evangelických spisů Mt 26,27-28 a paralel, z 6. kapitoly Janova evangelia a ze zprávy apoštola Pavla o ustanovení večeře Páně (1 K 11,23-26.28). Zvláštní zřetel je v jeho argumentaci pro svátostné přijímání věnován biblickému textu z Janova evangelia: „Ježíš jim řekl: Amen, amen, pravím vám, nebudete-li jíst tělo Syna člověka a pít jeho krev, nebudete mít v sobě život“ (J 6,53). Rokycanův oponent Jan z Dubrovníka hájil oprávněnost přijímání pod jednou, o němž rozhodla církev. Tvrdil, že Ježíšův výrok ze 6. kapitoly Janova evangelia je nutné chápat ve smyslu duchovního přijímání a nikoli svátostného. Rokycana v replice upozornil na exegetickou nedůslednost Jana z Dubrovníka při výkladu 6. kapitoly Janova evangelia, když vykládá přijetí Ježíšova těla a krve duchovně, ale naproti tomu přijímání chleba duchovně i svátostně. Vzájemný intelektuální souboj dvou skvělých řečníků a schopných diskutérů, jakými byl Jan Rokycana a jeho protivník z katolické strany Jan z Dubrovníka, nebral konce a oba chtěli přesvědčit o svém oprávněném pohledu na způsob přijímání svátosti eucharistie.

K tématu večeře Páně a jejímu významu se Jan Rokycana vracel častěji v různých polemikách v souvislosti s kompaktáty, ale i při výkladu Písma svatého jako kazatel na kazatelně. V kázání však vybízel posluchače, aby nechťeli rozumově vysvětlovat tajemství svátosti eucharistie, ale aby věřili Ježíšovým slověům, která řekl při poslední večeři, když tuto svátost ustanovil. Ve spise proti Jednotě bratrské z roku 1468 Rokycana zastával pravou přítomnost Krista ve svátosti, kterému má být prokazována úcta klaněním. Jedním z biblických zdůvodnění je i list Židům o klanění andělů Kristu (Žd 1,6). V traktátu o krvi Páně, ve kterém vedl polemiku s katolíky Hilariem Litoměřickým a Křižanovským, rozlišuje Rokycana podle Jakoubka věci podstatné a případné. Církev nemůže měnit to, co je z učení Kristova a apoštolského podstatné. Svátost chleba a kalicha vysluhovaná podobojí způsobem je tím podstatným. Nezbytnost (necessarium) přijímání podobojí jako charakteristická utrakvistická nauka, kterou zastával Jakoubek ze Stříbra, Jan Rokycana a další husitscí bohoslovci, byla autoritou římskokatolické církve a jejího učitelského úřadu odmítnuta tridentským koncilem na 21. zasedání v roce 1562. O učení Mistra Jana Rokycany se z různých hodnotících přístupů podrobněji dovídáme z prací Františka Šimka, Josefa Kubalíka, Amedeo Molnára, Aloise Krchňáka a Dušana Coufala, který je autorem nejnovějšího obsažného pojednání o basilejském koncilu s názvem Turnaj víry. Polemika o kalich na basilejském koncilu 1431-1433 (Filosofia 2020).

Tomáš Butta

Libuše Domanínská zpívá nebešťanům

V úterý 2. února, ve svátek Uvedení Páně do chrámu, zesnula v Hodoníně v pozeňnaném věku 96 let operní pěvkyně Libuše Domanínská. Narodila se jako Libuše Klobásková 4. července 1924 v Brně, kde také (a zčásti též v Košicích) prožila dětství a mládí. V Brně studovala na reálném gymnáziu a poté na konzervatoři, kterou absolvovala v r. 1946 už jako sólistka Státního divadla, kam byla díky mimořádnému talentu angažována v létě 1945. To už byla provdána jako Vyčichlová, ale pod tímto jménem ji téměř nikdo neznal. Umělecké jméno si zvolila podle slovácké vsi Domanín, odkud pocházeli její rodiče a kde často v dětství pobývala; později ji obec (která je dodnes na sepětí s věhlasnou umělkyní náležitě hrdá) jmenovala svou čestnou občankou.

V roce 1955 přijala již jako vyzrálá sopranistka angažmá v Národním divadle v Praze, kde působila do roku 1990. V roce 1966 získala titul zasloužilá umělkyně, později národní umělkyně (1974), a v roce 1997 Cenu Thálie za celoživotní mistrovství. Ve své dlouholeté pěvecké dráze se soustředila především na smetanovský a janáčkovský repertoár, ale ztvárnila také mnoho postav z oper Dvořákových, Čajkovského, Mozarta, Verdiho, Pucciniho či Prokofjeva. Hostovala v řadě zahraničních operních domů, mj. v Itálii, Německu, Rakousku, Španělsku, Nizozemsku, Belgii (na bruselském EXPu) či Argentině. V letech 1957–1964 zpívala téměř stokrát roli Abigail z Verdiho Nabucca ve vídeňské Státní opeře. Věnovala se také interpretaci kantátových, oratorních děl, a písní. Do jejího repertoáru v tomto oboru patřil

A. Dvořák, L. Janáček, V. Novák, J. B. Foerster, B. Martinů, J. Haydn, F. Schubert, R. Schumann a další. Často vystupovala v rozhlasu a televizi, její hlas je zachycen na řadě gramofonových desek. Od roku 1974 předávala své zkušenosti mladým adeptům umění na pražské konzervatoři. Od 80. let se víc vracela na Moravu, kde patřila k okruhu hudebních přátel faráře Viléma Hýbla. Poslední roky žila v Domově pro seniory v Hodoníně, kde o ni pastoračně pečoval bratr biskup Juraj J. Dovala. Na návštěvy stářícké umělkyně rád vzpomíná: „Našel jsem v ní kouzelnou dámu, která přes svůj věk byla vitální a akční. Vyprávěla mi, jak jezdila po světě, vystupovala v proslulých divadlech a operních sálech, zpívala a rozdávala lidem radost. Pak najednou povídá: ‚Já ti ukážu, jak to vypadalo.‘ Postavila se

v županu k oknu, pozvedla ruce a začala zpívat. Její spolubydliči se probudili a hleděli na ten mystický výjev. V té chvíli pravděpodobně nevěděla, jestli ještě žije, nebo se probudila v nebi a vidí zpívajícího anděla. Pak sestra Libuše skončila a ptá se: ‚Tak, víš, co to bylo?‘ Než bych se ztrpňoval před noblesní dámou, přiznal jsem, že nevim. Ona se zasmála: ‚Přece Dvořák, Čert a Káča. Já byla Káča. To jsem zpívala v Národním divadle v Praze.‘ Její mysl se pak ponořila do vzpomínek. Vzpomínala na mládí, na svatbu v Komenského sboru ve Bzenci, na bratra biskupa Karla Pudicha, který byl jejich rodinným přítelem, na svá vystoupení před vyprodaným hledištěm. Věřím, že nyní zpívá před Božím trůnem a přináší radost všem nebešťanům. Sestro Libuško, díky za vše, mír a věčné světlo vaší duši.“

Marcel Sladkowski

Poznej Boha a přijmi jeho lásku

Také my jsme poznali lásku, kterou Bůh má k nám, a věříme v ni. Bůh je láska, a kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm.

I. Janův 4,16

Už se mi zavírají oči únavou, a tak si jdu lehnout. Usnout mi ale nejde, myšlenky se mi rozjíždí do všech stran. Tohle nemá smysl. Raději si dojdou pro sluchátka a zklidním se při poslouchání Taiže. V této fázi mezi bděním a sněním napadají lidi různé myšlenky. A pro mě ani tato noc není odpočinkem od dumání a filozofování. Začala jsem přemýšlet nad smyslem života, napadla mě otázka: Proč je smyslem života pro tolik lidí láska?

Všichni lidé touží po vztahu, chtějí milovat a být milováni, cítí se tak naplněni. Láska vyplní část prázdnoty v jejich srdci. Jenom málo lidí napadne, že to, co hledají, jim nemůže nabídnout žádný partner. Je to proto, že jediný, kdo takhle člověka miluje, je Bůh. Každý člověk možná časem přijde na to, že touha po lásce je touha po Boží blízkosti. Bůh je tou částí, která mu pořád scházela. Člověk ale Boha musí poznat a přijmout ho do svého nitra. Modlím se tedy za všechny hledající a za všechny ztracené duše. Přeju si, aby každý jednou našel Boha a přijal ho do svého srdce! Amen.

Miriam Chytilová (15 let)

Kultura a prostředí našich sborů

Dokončení z minulého čísla
Na stůl Páně klademe liturgické předměty – konvičky na víno a vodu, nádoby pro ukládání malých hostií – okřín (termín archeologický – dvoukónická nádoba) či ciborium (nádoba se snímatelným krytem) a kalich, který se v tradici naší církve staví na Bibli. Skládá se z vlastního poháru – číše (cuppa) a nohy (pes). Kalich bývá zhotoven z drahých kovů, z kovů – povrch bývá pozlacen, ze dřeva s vložkou skleněnou či kovovou, ze skla, dnes vznikají keramické liturgické soupravy s jednotným designem. Vnitřku kalicha zhotov-

veného z různých kovů, byť pozlaceného, je třeba věnovat pozornost. Víno totiž obsahuje kyseliny, a tak jestliže ponecháme kalich bez pečlivého vytření, rozleptává povrch – dokonce zclacený. Vznikají pak soli kovu škodlivé pro zdraví. Proto je důležitá tzv. purifikace – osušení kalicha purifikátorem – kusem látky. Duchovní přijímá z kalicha, do něhož pak vleje z konvičky zbývající vodu. Obsah vypije a oťepilivě ubrouskem. Přinášíme radu, jak pořídit ubrousky k purifikaci. Naše šikovné sestry si našly řešení. V sekund handu zakoupily levně bílé panské košile z kvalitní-

ho materiálu, které nastříhaly do tvaru ubrousku a obšily malou kraječkou. Připomínáme, že ubrousky k purifikaci je třeba udržovat – pravidelně prát, trochu naškrobit a vyžehlít.

Věřím, že laskavý čtenář snad pochopil, že pisatel to myslí upřímně a že cílem k sepsání tohoto textu nebylo udělovat „knížecí“ rady, ale dát podnět k tomu, aby prostředí našich sborů bylo opravdu po všech stránkách kulturní a důstojné pro setkávání s naším Pánem, který k nám z lásky přichází, abychom v jeho domě a u jeho stolu s radostí „čerpali sílu na cestu životem, k boji a dílu“.

Zdeněk Kovalčík

Jak se Izrael...

Pokračování ze str. 2

„S Boží pomocí jsme se dostali tam, kde jsme. Po měsících řádění koronaviru máme vakcínu, která může pomoci virus omezit. Každý, kdo se podle pokynů lékařů může dát očkovat, má tak učinit. Covid je ověřeně nebezpečí, na rozdíl od obávaných vedlejších účinků... Budeme se modlit a doufat, že Pán zastaví pandemii rychle a budeme se moci navrátit k normálnímu životu.“ Před několika dny se objevila zpráva, že byl rabín Lau po očkování testován jako pozitivní. Nedá se vyloučit, že se nakazil ještě před plnou účinností druhé dávky. Jeho onemocnění probíhá podle informací z médií bez symptomů.

Naděje na návrat k normálnímu životu

Do poloviny ledna už se nechalo v Izraeli očkovat na dva miliony lidí. Mnozí se ptají, proč Izraelci s očkováním spěchají, zatímco občané v jiných zemích obezřetně vyčkávají. Izraelci jsou ve své většině odvážní a nebojí se inovací. Velké množství inovací po celém světě pochází právě z Izraele. Jsou tací, kteří poslouchají své rabíny. A mnozí už prostě mají dost různých omezení a lockdownů. Naděje na návrat k normálnímu životu je velká.

Izrael je zvláštní země. Mezi výčty pravidel pro období pandemie je vždy uvedena modlitba: kolik lidí se smí shromáždit na modlitbu vevnitř a kolik venku. Protože to počasí umožňuje téměř celoročně, provází nás po celé období pandemie do dále se nesoucí zpěv modliteb ortodoxních Židů.

© copyright Krista Gerloffová

Jeruzalém, Izrael

Zprávy

Připomínka smrti husitských bojovníků v únoru 1421

Církev československá husitská si připomněla události, které se staly před 600 lety – smrt husitských bojovníků v roce 1421 v Chotěboři, Čáslavi, Kutné Hoře, Chrudimi a na dalších místech.

Dne 3. 2. 2021 v 17 hodin proběhl v Chotěboři, u památníku upálení husitů pietní akt. Modlitbu pronesl patriarcha - správce církve Tomáš Butta, vzpomínkové řeči se ujal Miroslav Houška, promluvil též starosta Chotěboře Tomáš Škaryd a za NO Chotěboř Milan Vostřel.

Druhá připomínka se uskutečnila následující den 4. 2. 2021 od 17 hodin v dalších náboženských obcích, ve kterých došlo ke krátkému historickému uvedení události, modlitbě se vzpomenuť na ty, kteří zahynuli před 600 lety, symbolickému rozsvícení svící a jejich kladení do tvaru kalicha v prostranství před sbory.

red

Zesnula sestra farářka Mgr. Libuše Hobzová

V naději, kterou dává vzkříšený Ježíš Kristus, oznamujeme, že v sobotu 30. ledna 2021 ve věku 86 let ukončila svou pozemskou pouť naše sestra ve službě Mgr. Libuše Hobzová, farářka Církve československé husitské.

red

PRO DĚTI A MLÁDEŽ

Počátek Ježíšovy činnosti

Markovo evangelium líčí události velmi stručně. Dokážete správně seřadit, jak šly po sobě, a získat tak pořadí písmenek do tajenky?

1. Když byl Jan uvězněn, přišel Ježíš do Galileje a kázal Boží evangelium: (B)
2. „Ty jsi můj milovaný Syn, tebe jsem si vyvolil.“ (Í)
3. Potom se Ježíš čtyřicet dní postil na poušti. (D)
4. Z nebe se ozval hlas: (N)
5. „Přiblížilo se království Boží. Čiňte pokání a věřte evangeliu.“ (A)
6. Spatřil Ducha, který na něj sestupoval v podobě holubice. (T)
7. Ježíš přišel z Nazareta k Jordánu. (P)
8. Satan ho pokoušel. (O)
9. Byl od Jana Křtitele pokřtěn. (O)
10. Když vystupoval z vody, uviděl rozevřená nebesa. (S)

(Řešení z č. 6: Uzdraví nás víra.)

Jana Krajčířiková

Z ekumeny

Sedm týdnů pro vodu 2021

Ekumenická vodní síť Světové rady církví (SRC) vás zve, abyste využili postní období k přemítání o vodě jako Božím daru. Od r. 2008 Světová rada církví prostřednictvím kampaně „Sedm týdnů pro vodu“ – poskytuje každý týden teologickou reflexi a další materiály na téma vody pro sedmitýdenní období půstu a na Světový den vody 22. března (který vždy připadá na postní období).

Podle křesťanských tradic je postní období časem přípravy na oslavu smrti a vzkříšení Krista. Během této doby se mnoho lidí postí a cvičí se ve zdrženlivosti nebo sebezapření s cílem zaměřit se na pokání a zasloučení se Bohu. Zatímco má voda v křesťanské tradici silný duchovní význam jako Boží dar, na celém světě je tento nepostradatelný zdroj ohrožen zneužíváním a znečišťováním ze strany člověka a miliardám lidí chybí přístup k čisté vodě.

Pouť spravedlnosti a míru Světové rady církví se v roce 2021 zaměří na region Severní Ameriky. V souladu s tím nás Sedm týdnů pro vodu 2021 zavede na pouť za spravedlivým zacházením s vodou do Severní Ameriky. Projdeme celosvětově známá místa: Flint v Michiganu, který zastupuje mnohá americká města, kde je pitná voda kontaminována olovem; Standing Rock, kde dakotští Siouxové úspěšně bojovali proti ničení posvátných vod Keystonským ropovodem a národ Navahů, u nichž nedostatek vody zvýšil počet obětí pandemie COVID-19 na jihu západě. Budeme se zabývat také dalšími méně proslulými místy, kde budeme pátrat po spravedlivém zacházení s vodou – od zelených údolí Kalifornie po proudy, kudy migrují lososi v severozápadním Pacifiku. Našimi průvodci budou teologové a aktivisté za spravedlivé zacházení s vodou z různých náboženských tradic.

Ukazuje se, že Severní Amerika čelí nejrůznějším problémům s vodou:

- Zajištění čisté vody na mytí rukou, které by chránilo před nemocí COVID-19 a dalšími nemocemi
- Boj za ochranu Flintu a dalších amerických měst, které jsou sužovány kontaminací pitné vody olovem
- Zajištění, aby lososi a další sladkovodní ryby měly vodu, ve které by mohly plout a přirozeně migrovat
- Ochrana podzemních zdrojů pitné vody před zemědělskou kontaminací a znečištěním v důsledku frakování ropy a zemního plynu
- Prevence vyčerpání podzemních vod ukončením intenzivního zemědělství, které ohrožuje dostupnost podzemní vody pro budoucí generace
- Snaha zabránit ničení posvátných vod kvůli transportu fosilních paliv, která by měla zůstat v zemi, zatímco sucha, která postihují západ jsou stále častější a závažnější
- Odstranění těch přehrad, které zbytečně ničí řeky stejně jako živočichy, kteří na nich závisí, přičemž jejich příspěvek místním ekonomikám je nízký
- Potřeba odsoudit komodifikaci a bránit obchodování s vodou jako s běžnou směnitelnou obchodní komoditou

Přeložila Kateřina Vítková

zdroj: www. Oikoumene.org

Týdeník Církve československé husitské

Vydává Ústřední rada Církve československé husitské, Wuchterlova 5, 160 00 Praha 6

Redakce: Vedoucí redaktorka ThDr. Klára Břeňová, redaktori: Mgr. Josefina Hudcová, Mgr. Ervin Kukuczka, grafik Milan Udržal; tel.: 220 398 107, e-mail: cesky.zapas@ccsh.cz

Redakce si vyhrazuje právo na úpravy a krácení příspěvků. Tisk: Grafotechna. Distribuce: ADLEX, spol. s r.o. Xaveriova 1888/45, Praha 5 150 00

Předplatné: Mgr. Dagmar Pišová, tel.: 220 398 117, e-mail: prodejna.blahoslav@ccsh.cz. Reklamacce: tel. 220 398 117

